

ANITA ZOVKO DOBITNICA PRIZNANJA ZA DOPRINOS RAZVOJU OBRAZOVANJA ODRASLIH

Cjeloživotno učenje strategija je suočavanja s brzim promjenama

U sklopu 14. Tjedna cjeloživotnog učenja pročelnici Katedre za andragogiju prof. dr. Aniti Zovko dodijeljeno je priznanje Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih čiji je cilj isticanje, promoviranje i odavanje priznanja pojedincima koji su svojim radom i djelovanjem zadužili obrazovanje odraslih u Hrvatskoj na stručnoj i znanstvenoj razini

Ingrid ŠESTAN KUČIĆ

Cjeloživotno učenje predstavlja osnovni uvjet suočavanja sa suvremenim postmodernim svijetom. Uz koncept cjeloživotnog učenja najčešće se vežu ciljevi ekonomske prirode - postizanje veće konkurentnosti i trajne zapošljivosti, ali ne smiju se zanemariti jednako važni ciljevi koji pridonose aktivnijoj ulozi pojedinca u društvu i to poticanje društvene uključenosti, razvoj aktivnoga građanstva, razvijanje individualnih potencijala pojedinaca - kaže prof. dr. Anita Zovko, ovogodišnja dobitnica priznanja za doprinos razvoju obrazovanja odraslih koje dodjeljuje Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih u Hrvatskoj na stručnoj i znanstvenoj razini. Prof. dr. Anita Zovko je redovita profesorica u trajnom zvanju na Odsjeku za pedagogiju Filozofskog fakulteta u Rijeci, a ujedno je i pročelnica Katedre za andragogiju te predaje set kolegija iz područja didaktike, andragogije i gerontologije.

Navodeći kako se u 90-ima u Europi afirmira cjeloživotno učenje kao politika koja odgovara na probleme ekonomske krize i povećane nezaposlenosti, prof. dr.

Zovko ističe da se tada pomiče fokus s obrazovanja, koje je institucionalizirani i organizirani proces, na cjeloživotno učenje koje uključuje sve oblike učenja u svim životnim okolnostima.

Veliki izazov

- S obzirom da su postojeći oblici obrazovanja otporni na promjene, cjeloživotno obrazovanje imalo je mnogo prepreka koje je moralo prevladati te je postojao veliki pritisak za šire otvaranje obrazovnih mogućnosti. U proteklih se 40 godina cjeloživotno učenje od početne ideje razvilo u dominantno načelo i orijentaciju razvoja brojnih nacionalnih obrazovnih sustava. Njegova važnost ističe se u nizu međunarodnih akcijskih planova, deklaracija, dokumenata i konferencija. Hrvatska ne zaostaje za ovim trendom te je uključivanje cjeloživotnog učenja u strateške dokumente iz područja obrazovanja postalo osnovno načelo razvitka hrvatskoga obrazovnog sustava. Uzmemo li u obzir da doba zrelosti traje znatno duže od djetinjstva, mladosti i treće životne dobi uvidjet ćemo da se velik dio cjeloživotnog obrazovanja odvija kao obrazovanje odraslih, pojašnjava prof. dr. Zovko.

Ujedno dodaje da je cjeloživotno učenje ključna strategija suvremenog čovjeka za uspješno suočavanje s brzim promjenama na području tehnologije i znanosti, a participacija na tržištu rada je nezamisliva bez spremnosti na kontinuirano učenje i razvoj. - Pridruživanje Hrvatske

Anita Zovko predaje set kolegija iz područja didaktike, andragogije i gerontologije

Europskoj uniji postavlja visoke zahtjeve izgradnje obrazovnog sustava koji bi trebali omogućiti visokostručnu radnu snagu koja može konkurirati zaposlenima s ostalim članicama Unije. Obrazovni sustav u Hrvatskoj treba se što bolje povezati s potrebama tržišta rada, što pokazuje činjenica da je stopa sudjelovanja u cjeloživotnom učenju vrlo niska, osobito u usporedbi s članicama Europske unije. S obzirom na to da Hrvatska zaostaje u primjeni koncepcije cjeloživotnog učenja i integraciji obrazovanja odraslih u obrazovni sustav, sve to predstavlja Hrvatskoj, njezinom obrazovnom sustavu te samim građanima veliki izazov. Podaci govore da se udio osoba dobi od 25 do 64 godine koje su sudjelovale u nekom od formalnih programa obrazovanja kreće oko 3 posto. Komparativna usporedba s drugim zemljama, čiji je prosjek 10,7 posto, ukazuje da se Hrvatska nalazi na začelju EU-a, u rangu s Bugarskom, Grčkom, Poljskom, Rumunjskom i Slovačkom, upozorava prof. dr. Zovko.

Kao glavne prepreke za sudjelovanjem u programima formalnog obrazovanja navodi visoku cijenu, pojavu nekih drugih životnih prioriteta, obveze na poslu kao i obiteljske obveze, nedovoljne informacije o programu, odvijanje programa predaleko od kuće, probleme sa zdravljem te nepravovremena prijava. Istovremeno, glavne prepreke za sudjelovanjem u programima neformalnog obrazovanja su obveze na poslu, pojava nekih drugih prioriteta i obiteljske obveze, cijena, odvijanje programa predaleko od kuće te problemi sa zdravljem.

Preferiranje neformalnog učenja

- Najrašireniji motiv za ulazak u obrazovni proces odraslih su kognitivni interesi, odnosno nadoknada znanja, intelektualni razvoj, usavršavanje u stvarima

koje su predmet interesa. Nakon toga, po raširenosti slijede motivi profesionalnog usavršavanja i poboljšanja izgleda za pronalazak posla: želja za dodatnim usavršavanjem na poslu, unaprjeđenje u struci, postignuće višeg statusa u poduzeću i napredovanje, te povećanje izgleda za pronalazak boljeg posla, bilo u Hrvatskoj ili u inozemstvu. Manje su rašireni motivi društvenog i socijalnih kontakata te psihosocijalne stimulacije: upoznavanje novih ljudi, stjecanje novih poznanstava te učenje kao sredstvo za izbjegavanje svakodnevnih rutine. Najmanje su rašireni motivi vezani uz formalne zahtjeve za obrazovanjem koji se pred pojedinca postavljaju na radnom mjestu. U slučaju formalnog obrazovanja motiv profesionalnog napredovanja i usavršavanja izraženiji je od motiva »poboljšanje izgleda za pronalazak posla«, što nije slučaj u neformalnom obrazovanju. Generalno, u Hrvatskoj, kao uostalom i u ostalim zemljama, se više preferira neformalno učenje jer pojedinac sam organizira svoje vrijeme učenja, bira sebi najprikladnije strategije i metode učenja, tempo učenja, eventualno skupinu s kojom će učiti i slično, kaže prof. dr. Zovko.

Treba još puno rada

Prema kriteriju razine obrazovanja, u cjeloživotnom učenju osobe slabijeg obrazovanja, osobe s nezavršenom osnovnom školom čine svega 0,3 posto sudionika, dok su osobe boljeg obrazovanja, oni sa završenom srednjom školom uključeni s 3 posto te osobe s visokim obrazovanjem sa 6,6 posto, na što se nadovezuje i profesionalni status i poslovi koji iz njega proizlaze, pa su tako osobe koje su ostvarile uspjeh u svojim dosadašnjim profesijama uključene u cjeloživotno učenje sa 62,1 posto, dok je svega 19,6 posto osoba čiji je posao uglavnom fizičke naravi. Kada je riječ

Učenje zalaganjem u zajednici

Prof. dr. Zovko zalaže se i za model učenja zalaganjem u zajednici za koji kaže da je razvijen u SAD-u, a primjenjuje se u visokoškolskoj nastavi na mnogim svjetskim sveučilištima.

- Središnja ideja ovog modela je povezivanje visokoškolske nastave sa zalaganjem studenata u zajednici putem kreiranja programa kolegija tako da se ciljevi kolegija ostvaruju kroz aktivan angažman studenata u zajednici. Ovaj oblik učenja jedan je od načina realizacije treće misije sveučilišta - civilne misije.

Upravo u izvedbi ovog kolegija Pedagogija treće životne dobi primijenili smo ovu kod nas još uvijek inovativnu metodu. Primjeri aktivnosti koje su se metodom učenja u zajednici realizirale na ovome kolegiju su: vrednovanje kvalitete života osoba treće životne dobi putem kvantitativnih i kvalitativnih istraživačkih postupaka; angažiranje studenata u institucionalnoj brizi o starijim osobama na volonterskoj bazi u Domu za starije i nemoćne osobe »Kantrida«, Klubu starijih osoba »Trsat«, Klubu starijih osoba »Bulevard«, Matici umirovljenika grada Rijeke, Sveučilištu za 3. dob i Centru za rehabilitaciju Rijeku: CZRR; savjetovanje mladih o osobama treće životne dobi i dr. Mnogi su studenti iskazali namjeru o nastavku volonterskog rada u ovim institucijama. Pri razmatranju glavnih izazova pri implementaciji modela učenja zalaganjem u zajednici svakako treba istaći važnost podrške sveučilišta u olakšavanju i omogućavanju suradnje sa zajednicom te u preuzimanju dijela zadaća koje u trenutačnim uvjetima na sveučilištima ostaju na nastavnicima koji vjeruju kako učenje i zalaganje, odnosno nastava i suradnja sa zajednicom nisu odvojene aktivnosti, nego se najbolji rezultati za studente, zajednicu, nastavnike i sveučilište mogu ostvariti upravo kroz njihovu suradnju, navodi prof. dr. Zovko.

o životnoj dobi osoba koje su zastupljene u cjeloživotnom učenju, podaci govore o 10,2 posto osoba od 25 do 34 godine, 2 posto osoba od 35 do 44 godine, 0,7 posto osoba od 45 do 64 godine te 0,3 posto osoba od 65 do 74 godine.

- Činjenica da su dobro obrazovano i osposobljeno stanovništvo najvažnija odrednica socijalnog i ekonomskog blagostanja neke zemlje te samog pojedinca traži od Hrvatske još puno, puno rada i truda po tom pitanju, zaključuje prof. dr. Zovko.

More ideas ~ More ideja

Najrašireniji motiv za ulazak u obrazovni proces odraslih su kognitivni interesi

Hrvatska zaostaje u primjeni koncepcije cjeloživotnog učenja i integracije obrazovanja odraslih u obrazovni sustav

Jedinstven kolegij Pedagogija treće životne dobi

Razmatrajući problematiku senzibiliziranja mladih za potrebe osoba treće životne dobi te potrebu inoviranja visokoškolske nastave zajedno s kolegicom prof.dr. Jasminkom Zloković, prof. dr. Zovko je i implementirala kolegij Pedagogija treće životne dobi u sveučilišni studijski program pedagogije na Odsjeku za pedagogiju Filozofskog fakulteta u Rijeci, a riječ je o prvom takvom kolegiju u Hrvatskoj. - Promičući značaj starosti kao »zlatnog životnog doba« i obiteljske i socijalne vrijednosti starijih osoba, kolegica i ja smo se odlučile za jedan novi i značajan iskorak i kreirale jedinstveni sveučilišni nastavni kolegij namijenjen studentima pedagogije. To su mladi ljudi koji će kao pedagozi i profesori odgajati druge mlade i poučiti ih vrijednosti svake osobe bez obzira na životnu dob ili bilo koje moguće segregacijske i diskriminacijske pristupe čovjeku. Glavni cilj je poučiti ih i senzibilizirati za poštovanje potreba i značaja starijih, te da steknu temeljne kompetencije za rad sa starijim osobama u domeni za koje ove mlade ljude odgajamo i obrazujemo. Osim temeljnih sadržaja kolegija o starosti, starenju, pedagoške i psihološke pretpostavke odgojnog, obrazovnog, socijalnog i kulturnog djelovanja u starijem životnom periodu; društvene i kulturne pretpostavke pozitivnih odnosa prema starijima; suvremeno poimanje starosti i starenja - socijalni, kulturni, odgojno-obrazovni obiteljski kontekst; položaju starijih osoba u obitelji, naglasak je u ovom kolegiju i na sadržajima koji se tiču koncepta cjeloživotnog učenja u starijoj dobi. Pozitivne refleksije, kako studenata pedagogije, tako i starijih osoba koje su u petogodišnjem periodu bile aktivno uključene u realizaciju kolegija ukazuju na različitost pedagoško-andragoških mogućnosti i optimističnost u podizanju kvalitete života i humanijih odnosa prema starijim osobama. Optimističnosti pridonosi i činjenica da se zainteresiranost za kolegij Pedagogija treće životne dobi proširila i na druge sastavnice Sveučilišta u Rijeci pa tako i na izvanredni diplomski studij sestrinstva i fizijatrije Fakulteta zdravstvenih studija u Rijeci i na Sveučilište Sjever u Varaždinu na izvanredni studij sestrinstva što uz pedagoško-andragoške pridonosi i zdravstvenim aspektima educiranja o važnosti starijih osoba u društvu, ističe prof. dr. Zovko.